

1648 11 11
SE PULTURA

VETERUM.

five

DE ANTIQVIS RITIBUS SE-
PULCHRALIBUS

Romanorum, Græcorum,
Judæorum & Christianorum

DISPUTATIO SEXTA.

Quam
D. O. M. A.
PRÆSIDE

M. JOH. ANDR. QVENSTEDT.
QVEDL. FACULT. PHILOSOPH.
ADJUNCTO,

Publicæ disquisitioni sistit

MARTINUS CLIEVERUS,

Gluckstadiensis Hofsatus.

ad diem 1 Novembr.

WITTEBERGÆ

Typis MICHAELIS Wendt ANNO MDC XLVIII.

SEPTIMA

VETERINA

DE ANATOMIA RIBUS SE

AN CHRALIBUS

CONCORDIUM GREGORII

DE ANATOMIA RIBUS SE

AN CHRALIBUS

CONCORDIUM GREGORII

DE ANATOMIA RIBUS SE

AN CHRALIBUS

CONCORDIUM GREGORII

DE ANATOMIA RIBUS SE

AN CHRALIBUS

CONCORDIUM GREGORII

DE ANATOMIA RIBUS SE

AN CHRALIBUS

CONCORDIUM GREGORII

DE ANATOMIA RIBUS SE

AN CHRALIBUS

CONCORDIUM GREGORII

DE ANATOMIA RIBUS SE

AN CHRALIBUS

CONCORDIUM GREGORII

DE ANATOMIA RIBUS SE

AN CHRALIBUS

CONCORDIUM GREGORII

CAPUT IX.

Sepulcri Etymon, *συνουμια* & *συνουμια*
exhibens.

Secum sepultura vidimus. Jam ipsa sepulcra introspiciemus. Dicitur autem sepulcrum, (ut rem ab originatione vocis ordiar,) a mandatis ineptis quorundam deductionibus, à sepultum & sepelio, *Isidorus Orig. XV. cap. XI.* quod est humo, humo condo, terræ committo, terrâ obruo aut te-go. Scripturæ phrasî sepeliri est colligi, congregari *Num. XX. 26. Ezechiel. XXIX. 5. &c.* ad patres suos, ad populum suum, ad sepulcra sua colligi, passim. Ipsum verò verbum sepelio, originis admodum obscuræ est, fatente ipso *Christiano Becmanno in Orig. LL.* quem vide. Cæterum, ne æquivocationum, errorum parentum, tricis impediamur, notandum est, Sepulcrum, quod loquendo propriè, locus est, in eum finem constructus, ut mortuum corpus humanum vel ossa ejus perpetuò contineat, sæpè ad alia, figuratâ locutione transferri. Ad pessimam hominis naturam, peccato depravatam, accommodatur *Psal. V. 10. Rom. III. 13. Sepulcrum apertum est guttur eorum.* Flacius: *vocat omnes homines sepulcra aperta, quòd sicut ex illorum putredine teter ac pestilens fætor exhalat; ita & ex omnium hominum pessimo thesauro cordis, per guttur ac os eorum non nisi pessimi sermones & consilia exeant.* Erasmus, magnus ille superioris seculi literarum vindex & restitutor, in milite suo Christiano his verbis rem circumloquitur, quæ, quia

*Sepulcri Ety-
mologia.*

Homonymia.

id merentur, adscribam: Audis quempiam sermones impios, timidos, maledicos, impudicos, obscenos proferentem, verbis rabiosis in proximum debacchantem, cave putes, isti homini vivam esse animam? jacet in sepulcro pectoris puitre cadaver, unde ejusmodi fautores exhalantur & proximum quemq; insciunt. Christus Phariseos sepulera dealbata vocat. Quid ita? Nempe, quia mortuam animam secum circumferebant. Et regius ille Prophetas, sepulcrum, inquit, patens guttur eorum, linguis suis dolosè agebant. Piorum corpora templa sunt Spiritus S. impiorum, sepulcra cadaverum, ut potissimum in eos quadret illa Grammaticorum Etymologia, σῶμα quasi σῆμα sepulcrum, pectus, guttur & os, hiatus sepulcri. Hæc ille tam eleganter, quam verè. Regium Psalterium imitatus Hieremias, pharetra Chaldæorum nominat sepulchrum patens. Sicut enim sepulcrum continet mortuos, eosq; consumit & incinerat sine fine & numero; sic pharetra eorum continet mortem, id est, sagittas plurimas mortiferas, quæ pluribus mortem afferent. Ita Maldonatus. Vide adhuc quatuor alias hujus phraseos explanationes apud Corn. à Lapide comm. in b. l. Salvator Matthei XXIII. 27. Phariseos, sanctimoniam istos simulatores, qui foris nitebant, intus turpissimi, τὸ σῶμα κακοῦ καὶ ἐνὸς, sepulcra dealbata vocat, ut modò insinuabat laudatus Erasmus. Pro ventre & visceribus τὸ σῶμα vox usurpatur apud Val. Maximum, historicum rerum varietate nobilem lib. IV. cap. VI. de Gentis Carix Reginâ Artemisiâ loquentem: Quid enim aut eos colligas, aut de illo inclyto tumulo loquere, cum ipsa Mausoli vivum ac spirans sepulcrum fieri concupierit, eorum testimonio, qui eam extincti ossa potione aspersâ bibisse tradunt. confer Gellium lib. X. cap. 18. Allusit huc Ovidius Elegiacorum poeta princeps lib. VI. Metamorph. fabul. VII. de Tereo, qui Ityn filium inscius comederat;

Flet modò, seq; vocat bustum miserabile nati.

Hinc

Hinc & *vultures*, quibus mortuos suos projeciebant Iberi, Asiae populi ut suis sepelirent visceribus, τὰ Φοῖ ἐμψυχος dicti sunt. Senem etiam decrepitam ἐμψυχόν τινὰ τῶν ἰ. e. vivum quoddam sepulcrum dici invenio. *Crucem*, servile supplicium apud Romanos, notante *Lipso de Cruce lib. I. cap. 12.* sepulcrum vocat *Serius* ille apud *Plantum*, in *Milite Act. II. Scena IV.*

Noli imitari: scio crucem futuram mihi sepulcrum:

Ibi mei majores sunt siti, pater, avus, proavus, abavus.

Sed & *Avari sepulcra pauperum* dicuntur, sic enim *S. Ambrosius*, citante *Cornel. à Lapide Com. in cap. V. Esai. v. 14.* *Avari*, potentes & rapaces inhiant opibus pauperum sine fine & termino, eosque devorant, ac si essent infernus & pauperum sepulcra. Quandoque sepulcrum pro inferni portis & victu mortis ponitur. Quomodo *Hugo* per sepulturam asini *Jer: XXII. 19.* accipit infernum, in quo sepultus est dives *Epulo*. *Luc: XVI.* de quo videant *Theologi*. Pro ipsis sepulcris fumitur *Esa. XXXVIII. 18.* *Non sepulcrum confitebitur tibi, neque mors laudabit te*, h. e. sepulti & mortui. Vide *Dn. D. Glassium Philol. S. lib. V. tract. 1. cap. III.* pro calamitatibus maximis & gravissimis periculis. *Psal. LXXXVI. 13. LXXXIIX. 4. &c.* vide eundem d. l. cap. X. *Babylonica Judaeorum captivitas* sepulcrum dicitur *Ezechiel. XXXVII. 12. 13.* *Ecce ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de sepulchris vestris &c.* quibus verbis Resurrectio mortuorum simul praefiguratur juxta *Theodoretum* in h. l. Ipsa vero sepulcra, corporis humani post mortem receptacula, non unam expressit nominatione veneranda antiquitas. Dicebantur generali nomine *Memoriae & monumenta* Romanis, μνησεία & μνησεία Græcis, quia (ut loquitur *Augustinus de cura pro mortuis cap. IV.*) eos, qui viventium

Synonymia.

oculis morte subtracti sunt, ne oblivione etiam cordibus subtrahantur, in
memoriam revocant, & admonendo faciunt cogitari. Cicero Epistol.
ad Caesar. Sed ego, quae monummenti ratio sit, nomine ipso admoneor, ad
memoriam magis spectare debet posteritatis, quam ad praesentis temporis
gratiam. Est ergo & dicitur monumentum à moneo, eò
quòd moneat mentem veluti. Avitæ enim virtutis po-
steros admonent monumenta, vel etiam propria mor-
talitatis, Varro lib. V. de lingua Latina; *Monere*, in-
quit, à memoriâ dictum, quod is, qui monet, proinde sit, ac memoria.
Sic monumenta, quae in sepulchris: & ideò secundùm viam, quò prætere-
untes admoneant, & se fuisse, & illos esse mortales. Priscaloquēdi for-
mula est: *Posuit corpus ejus in memoriam, quam sibi suisq; construxerat.*
Ipsa quandoq; sepultura pro sepulcro usurpatur, in Jure
praesertim Canonico, C. *abolenda*, XIII. in verbis effodi
sepultura. Et C. *aurum* LXX. *Caus. XII. q. II. In sepulturis*
Christianorum requies defunctorum est. Quo sensu *Servius*
Sulpitius vocem accipere videtur scribens ad Cicero-
nem lib. IV. Epistol. Famil. XII. se ab Atheniensibus, M.
Marcello locum sepulchre ut darent, intra urbem, impe-
trare non potuisse. Appellatur etiam sepulcrum,
Conditivum, à Senecâ Epistol. LX. *Qui latitant & torpent,*
sic in domo sunt, tanquam in conditivo. *Conditorium*, à Pli-
nio lib. VII. cap. XVI. *Divini thesauri conditorium*, à
Tertulliano de resurrect. Carnis. *Quietorium*, *Requie-*
itorium, *defunctorum sacra quies*, ab aliis. In sepulcris e-
nim tanquam in lectis requiescunt corpora à malis &
laboribus, quo sensu & *portus corporis* dicitur apud Cice-
ronem lib. I. *Tuscul. quest.* ubi ita è veteri poëta: *Neg, se-*
pulcrum, quo recipiat, (fortè quo recipiatur legendum)
habeat, portum corporis: Ubi, remissa humanâ vitâ, corpus
requiescat à malis. Dicit & consuevit *tumulus*, quod co-
cervata ibi terra tumeat. Exaggerare enim terram so-
lebant

lebant, & quò altius educebatur terra, eò honorifi-
cum magis. A tumore ergò illo terræ, latinum nomen
tumulis quæsitum. *Ossuarium*, quod ex veteri inscri-
ptione disco: JULIA. FUSCINIA. OSSUARIUM. VI-
VA. SIBI. FECIT. *Locus*, Augustinus de Civit. DEI lib. I.
cap. I. *Testantur id martyrum loca & basilica Apostolorum.*
τόπος αἰώνιος, locus æternus Tob. III. 6. item *Cinerarium*, unde
per contemplum *Cinerarii* dicebantur olim, qui cineres
& reliquias martyrum venerabantur, apud *Hiero-*
nymum in *Epistola* quadam ad *Riparium*. Traduxit huc
antiquitas etiã appellationem *Sarcophagi*, qua utitur in
hac significatione Juvenalis Satyr: X. quia corpora de-
functorum condita absomit sepulcrum, unde & inter
res infaturabiles numeratur Proverb. cap. XXX. 15. 16.
Orcivus thesaurus pro sepulcro usurpatur in Epitaphio
Nævii Poëtæ apud A. Gellium lib. I. cap. XXIV. *Stabula*
cadaverum sepulcra dixit Tertullianus de Resurr. Car-
nis cap. XXXVII. *Sedes* pro sepulcro habetur apud Vir-
gilium VI. Aeneid.

— *quàm sedibus ossa quierunt.*

Et in antiqua inscriptione: HANC. SEDEM. SIBI.
VIVI. POSUERUNT. item *Domus* pro seo sumitur.
Nulla enim domus nostra, tam verè nostra est, atque
sepulcrum. Jobus verissimè cap. XXX. 23. *Quan-*
doquidem novi, quod me ad mortem rediges, & domum condi-
ctam (constitutam) *omni* *viventis*. Huc trahunt nonnulli
illud Prophetæ Esa. cap. XIV. 18. *Cubaverunt gloriose,*
quisq; in domo suâ h. e. in sepulcro. Tibullus lib. III.
Eleg. II.

Atq; in marmoreâ ponere sicca domo.

Hinc domus congregationis vel conventus. Eò enim tan-
dem

de conveniunt mortales omnes, certo & constituto hu-
manitatis & mortalitatis foedere. *domus aeterna*, *οἶκος αἰώνος*
domus aeternitatis, *domus seculi*. Scribit Diodorus Siculus lib.
I. Bibl. Histor. Aegyptios sepulcra αἰδίδες αἰώνος, domus a-
ternas, illas verò in quibus vivi degimus, domos, κατὰ
λύτεις i. e. diversoria sive hospitia nuncupasse, puta,
quòd mora tam brevis sapè sit in illis, quàm in istis
certa & aeterna, putabant enim in sepulchris perpetuò
commorandum fuisse. Antiquitatum Fabricii lib. II.
Epigr. XXXIIX. *Hac domus aeterna est, hic sum situs, hic ero semper.*

Κατὰ λυτεις verò, pro quo & κατὰ λυτεις dicitur, locus
est in diversorio publico, in quo sarcinae depo-
nuntur.

Chaldaeos *domum dormitionis*, *domum se-
pulchri*, *οἶκος* *ὑπνῶς* sepulchrum dicere, annotat Johā.
Drusius in Jobum commentans.

Quidam etiam *do-
mum luteam* Job. IV. 19. pro tumulo accipiunt, qui *habi-
tant domos luteas*, Paraphrastes Chaldaeus vertit, *in sepul-
cro luti*, i. e. luteo. Johannes de Pineda verò in h. l. per
domum luteam ipsum corpus intelligit, quod vide-
tur inhabitare animus, ut ita, Habitatores domorum
lutearum, hominum periphrasis sit, quomodo ipse
Paulus Apostolus corpus nostrum *terrestrem domum* II.
Cor. V, 1. & Sapientia IX. 15. *terrenam habitationem* voca-
re non dubitant.

Porro sepulchrum afficitur nomine
tenebrarum, cum alibi, tum Psal. LXXXVIII. 13. *Non co-
gnoscentur* *בְּחֹשֶׁךְ* *in tenebris mirabilia tua.* & Tobiae XIV.

10. *ἦγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ σκότος* & post aliquanto *καὶ αὐτὸς κατέβη
εἰς τὸ σκότος*. Vide Drusium in Jobi cap. XVII. 13. & in
annot. ad Coheleth cap. V. 4. Dicitur & *בֵּית חֹשֶׁךְ*
domus tenebrarum, in libro selectarum gnomarum, no-
tante eodem.

*Terram tenebrosam & opertam mortis ca-
ligine* Job. X. 21. de sepulcri conditione post Hebraeos
Lyra & recentiores alii interpretantur, alii tamen hæc
de

de statu damnatorum intelligunt, ut notant *Pineda & Coccejus b. 1.* Regius Propheta *terram oblivionis* etiam vocat sepulcrum, Psalm. LXXXVIII. 13. quoniam mortuorum memoria simul cum ipsis sæpe effertur, vel quod ibi omnium sit oblivio rerum. item *silentium locum silentii*, *החיות*, quod illic fit silentium à celebrando DEO, ut exponit Buxtorfius in Lex. Hebr. & Chald. Loca habentur Psalm. XCIV. 17. & CXV. 17. utrobique vocem silentii propriè reddidit Megalander Lutherus Psalm. XCIV. *Wo der Herr mir nicht hülfte / so lege meine Seele schier in der stille.* Psalm. CXV. *Die Todten werden dich Herr nicht loben / noch die hinnunter fahren in die stille.* Martyris cujusdam sepulcrum in Ecclesia primitiva peculiariter dicebatur *Confessio* vel *Martyrium*. Hinc intelligimus inquit *Cornel. à Lapide Comm. in cap. XI. Esaiæ pag. 169.* illud, quod toties in vitis Sanctorum legimus: *Hic Sanctus sepultus est in Confessione S. Laurentii, S. Susanna, S. prisca &c.* Nam in *Confessione*, idem est, quod in crypta vel sepulchro. Unum adhuc adjiciam sic Caput hoc finiturus. Infantes infra certum ætatis annum vitâ functos non cremabant Ethnici Veteres, (unde *infantem minorem igne rogi* dicit Juvenalis Satyr. XV.) sed sepeliebant. Sepulchra verò eorū peculiari nomine *Suggrundaria* appellabant. Testem hujus rei produco Fulgentium Placiadem: *Suggrundaria antiqui dicebant, sepulchra infantum, qui necdum XL. dies implessent, quæ nec Busta dici poterant, quia ossa, quæ comburerentur non erant, nec tanta cadaveris immanitas, quâ locus tumesceret.*

Clam uxorem ubi sepulcrum habeant. Plauti Mænecim: Scell. Adit.

Vide Casp. Barthium Adversar. lib. XI.

cap. XXI.

CAPUT

CAPUT X.

De Sepulcrorum generibus; variâ structurâ, ac ornamentis.

Sepulcra non unius generis fuisse, nec unicuique in quodlibet inferendi jus, jam porrò dicam: Velenim quis *sibi soli* vel *uxori simul suæ*, ut unitâ sepulturâ perpetuam sibi daret conjugem, vel *sibi familiæ, suæ, ac posteris*, monumentum vivus exstruebat, heredum officia præsumens, aut exstrui in testamenti tabulis jubebat. Privorum conjugumque sepulcra *Requietoria* dicta fuisse ex inscriptione veteri probare vult Johan. Meursius Exercit: Criticarum part. II. lib. III. cap. XX. sed id generale nomen est, *singularia* fortè vel *priva* rectius dicentur. Quæ verò omni familiæ posterisque fiebant, *Communia* appellabantur respectu familiæ, aut heredum & posterorum, qui inferendi jus habebant *Commune*. Hinc Ausonius Epitaph. XXXVII.

*Sepulcra
priva.*

Communia.

*Me sibi & uxori & gnatis, commune sepulcrum
Constituit, seras Carus ad exsequias.*

Dicebantur hæc sepulcra etiam *Loci communes*. Cicero Verr. VI. *Dico nihil istum ejusmodi rerum in provincia reliquisse, &c: nihil in adibus cujusquam, ne in oppidis quidem, nihil in locis communibus, ne in fanis quidem &c.* Confer Prologum Casinæ Plautinæ. Non interim ignoro, communia etiam vocari sepulcra, in quibus promiscuè multi ex plebe condebantur. Neque enim unicuique ex populo sepulcrum suum erat, ut ex suprâ dictis patet. Benè Adrianus Turnebus lib. V. Advers. cap. XVI. *Cum olim, inquit, qui locupletes erant, in suis fundis aliquid*

quid loci sepultura ponerent, & privata haberent ibi sepulcra sibi familiaeque suae, aut heredibus, plebs, quae agris fundisque carebat, in loco aliquo communi sepulturae destinato humabatur: sepulcrumque commune vocabatur, ubi sepeliebatur. Ex quo scripsit Horatius lib. I. Satyr. 8.

Hoc misera plebs stabat commune sepulcrum.

Sic Lucretius *Terram*, mortuos omnes gremio suo receptantem, commune sepulcrum appellat lib. V. Et Catullus *Trojam commune sepulcrum Europa Asiaeque*, i. e. heroum belli Trojani tempore ex Europa & Asia occumbentium vocat. Ista verò communia quae dixi sepulcra, alia *Familiaria* erant, alia *Hereditaria*. Illa dicebantur, quae quis sibi familiaeque suae constituerat. Haec autem, quae sibi heredibusque suis paraverat, vel jure hereditario adquisiverat. Familiare sepulcrum ad Familiam, etiam si in eam nullus heres esset, ac heredes etiam extraneos non verò ad affines aut cognatos heredes non institutos pertinebat. *Leg. IIX. C. de Religios. & sumpt. Fun.* In Hereditario verò, (quod & Gentile, aut Gentilitium, vel etiam patrium, avitum & majorum monumentum nuncupabatur) heredibus & qui heredum loco erant, sepeliri licebat, etiam illis quibus hereditas tanquam indignis ablata; (nisi testator specialiter odio commotus illis inferendi jus denegasset.) docet id *Ulpianus D. de Religios. & sumpt. funer. L. XXXIII & VI.* Solebant enim veteres disertè cavere haut rarò in Sepulcrorum cippis, de personis, quas vel inferri monumento suo, vel ab eo excludi volebant; unde haec inscriptionum formulæ in Romanorum monumentis:

*Hereditaria.
Familiaria.*

Q 2

SIBI

SIBI. ET. CONJUGI. ET. LIBERIS. ET. LIBERTIS. LI-
BERTABUSQ; EORUM. FECIT.

HOC. MONUMENTUM. HEREDES. NŌ. SEQUITUR.

HOC. MONUMENTUM.

EXTERUM. HEREDEM. NON. SEQUITUR. &c.

Augustum Cæsarem Julias, filiam neptemque probris
contaminatas suo inferri sepulcro vetuisse *Svetonius*
narrat *in vita ejus* in fine. Cæterum in hæc familiaria
& hereditaria monumenta inferre mortuum, alteri li-
cebat minimè, libenter enim suorum tantummodò
cineres admisceri sibi volebant. Solon Atticorum
Legislator poenâ coercuit illos, qui sepulcra debebant,
aut in gentilitia alienum inferebant, quam legem in-
ter cæteras ad Romanos transtulerunt Decemviri ad id
in Græciam à Romanis missi. *Cicero II. de LL.* Et, quod
omittendum non est, majorum suorum charissimo-
rumq; monumentis condi, interque suos post fata cu-
bare jucundissimum esse consuevit humanitati. Hinc
Hector magnus Achillem rogavit, ut se exanimem pa-
rentibus redderet, patriâ sepulturâ afficiendum. Sed
sacra potius videamus exempla: *Jacob* duodecim tri-
buum pater dormire cum patribus suis, condique in
sepulcro majorum suorum volebat, *Gen. XLVII. 30.*
quam ipsam voluntatem optimi parentis optimus fi-
lius *Joseph* exsequutus est, *Genesis extremo v. 13.* Quan-
quam altius conscendisse putandus sit Sanctissimus Pa-
triarcha: neq; enim hujus desiderii causa fuit tam na-
turalis affectus, quàm 1. terræ Canaan promissio. 2. Ec-
clesiæ conjunctio. 3. Messiæ expectatio, 4. sperata cum
Christo resuscitatio. docente B. Avunculo meo in h.
I. Hinc Dn. D. Calixtus in eundem hunc locum: *Natu-
ra aliàs consonum est desiderium, ut cupias, corpus tuum vitâ
functum*

functum ossibus majorum, eorumq; quos amaveris, conjungi.
Hoc tamen non tam respexisse videtur, (Jacob) quam testa-
tum visse fiduciam suam de adimplendis divinis promissioni-
bus. Senex ille Tobias filium monet sibi cognomi-
nem ut matrem suam Annam eodem tumulo secum
componat. Et Monica S. Augustini mater, ut ad ma-
ritum suum sepeliretur, moriens rogasse fertur. Moris
hic recordor Veterum, cujus meminit Doctissimus
Meursius Exercit. Critic. part. II. Lib. II. cap. XV. & Kircb-
man. lib. III. de Fun. Rom. cap. XIV. quo conjuges, ami-
ci & amasii, qui fide & amore inter se mutuo insigni-
fuissent, uno eodemq; componebantur tumulo. Judæ-
is etiam hanc consuetudinem fuisse generalem, ut scilicet
uno conjuges sepulcro clauderentur, docet *Abulensis II.*
Reg. XV. q. 14. & ex eo Lorinus in Cap. V. Actor. v. 10.
Exempla ex citatis autoribus pete. Ad textam cætera
de Sepulcrorum generibus: Erant enim præterea pu-
blica monumenta apud Romanos, in quibus ii locaban-
tur, qui honoris ergo de publico sepeliebantur. *Meur-*
sus loc. alleg. lib. III. cap. XX. Erant & alia peregrinis
vel in bello cæsis structa. Ea; *πολυάνδρα* dicebantur,
qualia Athenienses illis, qui in bello pro patriâ occu-
buissent, in Ceramico extra urbem publico sumptu
constituebant, vide *Meursium l. c. cap. XXXV. Kircbman.*
de F. R. Lib. II. cap. XXV. Judæorum Pontifices XXX. ar-
genteis, quibus proditor Judas inductus, operam suam
improbam illis addixerat, emisse legimus *Mattb. XXVII.*
7. agrum figuli cujusdem ad sepulturam peregrinorum, qui
ex variis Orbis terrarum partibus annuatim ad solen-
nia Hebræorum festa veniebant, adoraturi Dominum.
Humnus in b. l. vel etiam, quorum alias complures e-
rant Hierosolymis, quippe in Judææ metropoli &

Publica

πολυάνδρα
δρα.

τῆς ἀνευμένης i. e. Orbis habitabilis (ita credebant Vete-
res,) umbilico. Haecenus de sepulcris propriè dictis,
restant monumenta, quæ memoriæ gratiâ alibi sepul-
tis, aut religionis causâ sepulturæ planè expertibus e-
rigebantur, ut si nudus in ignotâ jaceat Palinurus are-
nâ. Græci κενοτάφια appellant. *Statius, inania busta &
vacua sepulcra* vocat lib. XII. Thebaid. *Inane sepulcrum*
ejusmodi monumentum appellat Ovidius lib. VI. Me-
tamorph. Fabula de Progne. *Tumulum honorarium* Sueto-
nius in Claudio, ab initio. Taleq; Druso in æstivis ca-
stris mortuo & Romam è Germaniâ devecto, ibidemq;
in Martio campo tumulato, ab Exercitu propè Rhe-
num esse excitatum scribit. Budæus in Pandect. *Quo-
rum cadavera, inquit, haberi ad sepulcrum non poterant, ut
qui peregrè obiissent, aut naufragio periissent, iis Cenotaphi-
um extruebatur, quod tantum valebat, quantum sepultura ple-
na.* Dixi religionis causâ talia extructa fuisse sepul-
turæ planè expertibus. Credebant enim Ethnici, de-
functorum animas, si honore sepulcri carerent omni,
stygiam paludem tranare non posse. Hæc q; supersti-
tiosa opinio Cenotaphiorum usum adinvenisse vide-
tur. Honorarium Scipionis Africani monumentum
sub pinu ænea Romæ fuit, teste Georgio Fabricio in
tractatu de Roma cap. XX. *Sepulchrum Scipionis Africa-
ni, inquit sub pinu ænea honorarium: nam Liternenses ho-
spites de vero Scipionis tumulo se meritò jaçant. Dicitur au-
tem in Vaticano pinus altissima ænea fuisse erecta, Carthaginem
versus de qua una adhuc nux aliquot pedum altitudine, ante ba-
silicam S. Petri cernitur, vetusti operis & inaurata.* Hæc il-
le. Athenis, in sacro Minervæ Campo, è Piræo in Ur-
bem ascendentibus juxta viam Euripidis in Macedo-
nia tumulati, κενοτάφιον fuisse, autor mihi est Job.

Meursius

Meursius Athenarum Atticarum lib. I. cap. 1. Moris etiam Pythagoricorum fuit, ut iis, qui à Philosophia sua defecissent, Cenotaphia tanquam mortuis extruerent. ut confirmant *Origenes libr. 1. contra Celsum. Clemens Alexandrinus lib. V. Stromat. 5. Jamblichus in vita Pythag.* Inanis & honorarii tumuli *γνώστου* sive signum apud Athenienses fuit *ἵκετον* sive lignum surrectum, vide *Marcellinum in vita Thucydidis. Paulus Vvarnesfridus Diaconus Aquilejensis Carolo M. in primis charus,* (ita ut ejus operâ diebus Dominicis & Festis ex Evangeliiis & Epistolis lectiones, quæ hodieq; usurpantur, adsignasse feratur. *Dn. D. Calixt. in apparatu Theol. pag. 128.) lib. V. de Rebus gestis Longobardorum* scribit; Longobardos intra sepulcra, quæ ad amicorum suorum alibi tumulorum memoriam refricandam extruxerant, perticam fixisse, inq; ejus summitate ligneam columbam posuisse, quæ in illam cœli plagam versa, ad quam illorum dilectus occubuiisset & quiesceret. Cenotaphia etiam Christianos in honorem Martyrum excitasse, colligi potest ex *Prudentii libr. τῆς σε Δάμων. taliaq; in commemorationibus defunctorum erigi dicit Gretserus de Fun. Christ. l. III. cap. VI.* Venio ad alteram Capitis partem, structuram & ornamenta Sepulcrorum contemplaturus. Singularia autem vel Priva sepulcra nihil aliud fuere antiquissimis temporibus, quàm scrobes in terra cavati, quibus infodiebantur potius, quàm sepeliebantur cadavera, docente *Kirchmanno lib. III. cap. XV.* Talem scrobem coram, sibi fieri imperavit Nero, cum mortem sibi instare videret, ut autor est *Suetonius in vita ejus.* Communia verò, Familiaria putata & Hereditaria monumenta, subterranea plerumq; fuerunt ædificia, concamerata, pavimento strata, ac parie-

Sepulcrorum
structura.

parietibus circumsepta, in quæ per gradus aliquot fuit descendendum. In parietibus per ambitum loculi fuere dispositi, in quibus urnæ locarentur. In his sepulchris habitabant pulverei ac cinerosi mortui, tanquam in domiciliis. Vide hæc plenius apud *Martianum lib. IV. Topographiæ Urbis Romæ cap. XIX. & Georgium Fabricium libello de Romæ cap. XX.* istorum sepulcrorum *ἀποκρίματα*. Et ne admodum diversam fuisse putet Græcorum & Romanorum faciendorum loculorum & urnarum condendarum rationem, subjungit jam dictus Georgius Fabricius; *Testatur Ciriacus Anconitanus (cujus scriptas quasdam chartas evolvi) se Patris in Achaja ad eadem S. Andreae (qui ibidem martyrio coronatus est,) antrum subterraneum ex integro solidoque lapide vidisse, miro artificio fabricatum, in quod per gradus sedecim descensus fuerit, quodq; ad tetragonos parietes haberet, loculos quatuordecim, in quibus singulis binæ aut terre urnæ funerales fuerint locatæ.* De Ægyptiorum Sepulcris ita *Fuereris in Itiner. fol. 25. ad locum illum delati sumus, ubi sepulcra sunt, quæ tantum continent ambitu suo, quantum urbs Alexandria, quem locum ut & cadavera ipsa incolæ Mumias vocant. Sunt autem Sepulcra singula lapidibus instructa instar puteicum foramine quadrato, profunditate haste longitudinem exequante, in quæ non est difficilis descensus. In imo aliud foramen est minus, per quod difficulter transiri potest: ubi angusta est caverna cadaveribus plena, quæ tamen omnia elegantiori ordine dispositæ sunt. Juxta hanc aliæ sunt continuæ, eadem formâ, ita ut ab unâ ad alteram transiri possit tanquam in labyrintho quodam. Ipsa cadavera vetustissima erant, & sive aromatum copiâ, sive vetustate, nigra admodum, ex urbe Memphi huc delata. Porro, in ipsis monumentis suis columnas & statuas erexerunt Romani, pariter ac Græci, quod notum omnino est ex Veterum historiâ. Domunculas etiam atq; ædificia superponere sepulcris solenne fuisse Romanis,*
Vetus

vetus inscriptio docet: M. AURELIUS. ROMANUS.
ET. ANTISTIA. CHRESIME. UXOR. EJUS. FECE-
RUNT. SIBI. LIBERTIS. SUIS. POSTERISQ; EO-
RUM. MONUMENTUM. CUM. AEDIFICIO. SUPER-
IMPOSITO. Neque infrequens cum in Urbe tum in
reliqua Italia, atque etiam in Graecia fuit, circumvalla-
re veluti & munire defunctorum tumulos sepimen-
tis, puta maceria, aut aliqua humili leviq; materia,
quandoque silice vel saxis. Neronis monumentum
lapide Thasio circumseptum fuisse *Suetonius* refert in
Nerone. vel denique ferro, ut de Augusti Mausoleo re-
fert *Strabo lib. V. γρωγ*. Apud Danos nihil hoc ritu olim
fuit frequentius, qui saxis ingentibus tumulos cinge-
re & sepire solebant. Vide *Olaum VVormium Monumen-*
torum Danic: li. III. de Monumentis Scania. Ipsos autem
tumulos in monticuli seu collis magnitudinem agge-
sta gleba & lapidibus extruebant. Vide eundem *lib.*
I. cap. VI. Germani veteres operosa sepulcra ut ingra-
ta defunctis aspernati sunt: itaq; humili condeban-
tur tumulo. Rei huic fidem facit *Tacitus* libello de
Moribus Germanorum: *Sepulcrum* (apud Germanos)
cesspes erigit, Monumentum arduum & operosum honorem ut
gravem defunctis aspernantur. Scotis sepulcra nobilium
obeliscis decorare mos fuit, totidem affixis, quot ipso-
rum ductu hostium occidissent nobiles; ut notat *He-*
ctor Boetius de moribus Scotorum, quos praemittit hi-
storiae suae Scotiae pag. 2. Sed ad Romanos Grae-
cosque regredior, illi variis rerum simulachris exor-
nare monumenta assolebant antiquitus, quod ex plu-
rimorum sepulchrorum ruderibus observavit saepe
laudatus *Georgius Fabricius*, ad quem curiosum harum
rerum indagatorem remitto. Diversis quoque

Ornamenta.

R,

emble-

emblematicis & signis, quibus defunctorum studia conditionesq; plerumq; denotarent, tumulos suos decorare consueverunt. In Archimedis Syracusani, unici (ut Livius ait) spectatoris cœli siderumq;, sepulcro depictam sphaeræ figuram & cylindri notavit M. Tullius, ut testatur ipse *V. Tuscul.* In ipsius verò Isocratis monumento pilam triginta cubitorum erectam fuisse, ac in illius fastigio Siren septem cubitorum, cantantis speciem præ se ferentem, ad eloquentiæ suavitatem significandam, Plutarchus in *X. Rhetoribus* & Philostratus in *vita Isocr.* tradunt. Vide & Jacobum Pontanum *Progymn. lib. IV. prog. 65.* Christianorum sepulchra fossæ erant plerumq; lapidibus strata. Confirmo id testimonio S. Hieronymi, qui in *Epistola 49. tom. I. ad Innocentium* de muliere septies icta, scribit; *Clerici, quibus id officii erat, cruentum linteo cadaver obvolvunt, & fossam humum lapidibus construunt, EX MORE tumulum parant.* Sepulturæ mandantur Christianorum corpora; inquit Gretserus *lib. II. de Funer. Christi. c. IX.* & aliquando quidem terræ infodiuntur; *terram autem optimum habemus operimentum,* inquit S. Chrysostomus *Homil. 84 in Johan.* & ipsi corporum natura decentius. Aliquando quasi in conclavibus cameratis & fornicatis; quibus cœmeteria vel templa constant, deponuntur; pro varia regionum consuetudine, sunt & qui extra humum, in sublimi; nempe in Ecclesiarum parietibus, sepulchra sibi erexerint. Sepulchris cruces fuisse impositas non uno documento probat jam dictus Jacobus Gretserus *Tom. I. de S. Cruce lib. I cap. 15.* Ipseq; Kennethus Scotorum Rex sepulchrum omne sacrum haberi, idq; Crucis signo adornari jussit, ut refert supra citatus Hector Boëtius *lib. X. Historia Scotica.* Martyrum verò reconditoriis altaria, in-

quibus sacris Mysteriis fruebantur, superædificare in more habebant Christiani Veteres: Prudentius in triumpho Hippolyti:

Talibus Hippolyti corpus mandatur opertis

Propter ubi apposta est ara dicata DEO.

Illam sacramenti donatrix mensa, eademq;

Custos fida sui martyris apposta.

Servat ad æterni spem iudicis ossa sepulchro,

Pascit item sanctis Tybricolæ dapibus.

Vide Barthium Adversar: lib. XLIV cap. II. His rursus Martyrum sepulcris & altaribus superædificabantur Tempa, quæ dicebantur *Martyria*. Vide *Cornel. à Lapidè Comm. in XI cap. Esai.* Sepulcrorum Judaicorum formam in monumento Christi, mundi Salvatoris, sequente Capite contemplabimur. Restat materiæ Monumentorum diversitas. Sepulcra enim alia erant *lapidea*, alia *testacea*, qualia. Corinthiorum fuisse pleraque testatur *Sirabo lib VIII.* alia *marmorea*, *enea* alia. Tumulos Pontificum, Martini Quinti, in S. Johanne Laterano, & Sixti Quarti in S. Petro Vaticano, *aneos*, Piorum Secundi & Tertii, Hadriani Sexti *marmoreos*, esse dicit *Georgius Fabricius in sua Roma cap. XXI.* Aethiopum quorundam fuisse *vitrea* monumenta, refert *Herodotus lib. III.* his verbis: *Posteaquam mortuum sive Aegyptiorum sive aliorum more arefecerunt, totum gypso inducunt, picturæq; exornantes representant quoad fieri potest, effigiem ejus: deinde cippum ei cavum è vitro, quod apud illos multum est, & facile effoditur, circumdant: in cujus medio mortuus interlu- cet.* Alexander ab Alexandro lib. VI. Genial. dier. cap. XIII. *Aegyptius, inquit, tria fuere sepulchrorum genera: unum precipuum & maximi sumptus, quod argenti talento taxa-*

Materiæ monumentorum varietas.

R 2

batur:

batur: medium minarum viginti: humile verò ex levi materia, minima impensa. Clariora fuere Aethiopibus: nam ditiorum monumenta ex auro fiunt, tenuiorum ex argento, inopes autem conduntur fictilibus. Hac ille. Diversa reconditoria! Omnium tamen illorum, qui disparibus monumentis teguntur, parem in exitu sortem fuisse, ipsa impellente Philosophiâ scribit Seneca;

Æquat omnes cinis. Impares nascimur, pares morimur.

Tandemq; in uno similes cuncti videmur, quòd omnes, excepto nullo, ad tumulum, sive lapideum sive aureum, vadimus.

CAPUT XI.

Sepulcra aliquot insignia repræsentans.

INtueri Monumenta, quæ Regum & magnorum hominum cineres ac ossa contegunt, magnum semper habitum est ad Virtutem incitamentum. Ad ea sæpius deducti Regales pueri, cum ut ad virtutum majorum æmulationem excitarentur, tum ut agnoscerent, Reges & Principes, æquè ac alios caducâ vestitos togâ, mortiq; tributarios esse. C. Julium Cæsarem cupidè inspexisse sepulcrum Alexandri M. tradit *Lucanus lib. X.* Augustus Imperator Alexandriam ingressus, id quod primùm in ea urbe conspiciere optavit, Alexandri illius Magni corpus fuit, idq; ad tractatum floribus totum conspersit & coronæ prosequutus est honore. *Dio libr. LI. B. Chemnitius Exam. Trident. de Reliq. Sanctior. part. IV. p. m. 669.* Inspectionem hanc sepulcrorum *scholam vocat nostra humilitatis* S. Chrysostomus de fide & lege. *Ubiq; ante oculos nostra humilitatis schola; & docemur, in quid defi-*

desinamus tandem, docemur, qualia futura sint phantasmata.

Nos ante omnia, Domini ac Servatoris nostri, qui Salutis nostræ causâ non nasci tantum, sed & mori ac sepulcro includi voluit, Monumentum, quod *B. Athanasius* seculo suo Orbis oculus, in Oratione in sanctam parasceven, *immortalitatis locum, officinam resurrectionis, dissolutionem sepulcrorum* vocat, intuebimur. Fuit id non proprium, sed alienum, nempe Josephi, oriundi ab Arimathea. Qui enim *in vita non habebat domicilium, neq; post mortem habet tumulum*, ut piè Theophylactus in XIX. Johann. Novum tamen fuit, *ἐν ᾧ ἡ δέσπω ὀυδαὶς ἐτίθη*, ut inquit dilectus Jesu discipulus in suo Evangelio cap. citat. v. 41. ac in solidâ rupe excisum in horto. Observant ex Thalmudicis & Rabbinicis scriptis *Isaacus Casaubonus* Eruditionis Phœnix & ætatis decus *Exercit. XVI. num. XCVIII. & XCIX. B. Gerhardus* Avunculus meus desideratissimus in *Harmonia Evangelica Historia Passionis Christi cap. XIX. & alii*. Moris fuisse Judaici, ut in petra cavernam exciderent, quatuor cubitorum supra sex, id est, ut videtur Magno Casaubono, longam sex, latam verò quatuor cubitos. In hujusmodi cavernâ (quam appellabant Hebræi *קבר* i. e. sepulcrum ab usu & fine, ac *מערה* speluncam sive antrum à forma) octo (secundum alios tredecim) excavabant foramina, quæ conditoria erant pro singulis corporibus reponendis. Neq; enim singuli separatim à suis, sepeliebantur, sed tota familia in spelunca una, conditis singulis corporibus in singulis foraminibus. Ut ex *R. Samuele Ben Meier* docet *Casaubonus* & supra *cap. IIX.* ex eodem insinuatum est. Ante os speluncæ *אולם* i. e. atrium erat sive area, lapis etiam, quem *אבן* appellabant, ad-

*Sepulcrum
Christi Sal-
vatoris.*

volvebatur foribus, an monumenti totius, an verò
conditorii, in quo repositum erat aliquod corpus? Du-
bitare videtur *Casaubonus*, lapidemq; , cuius *Evangelis-
tæ* meminerunt, non foribus horti, sed vel monu-
menti vel conditorii illius, in quo positum fuerat
corpus Dominicum, advolutum fuisse asserit *Exercit.
XVI. num. CXXII. Dn. D. Calixtus in Concordia Evang. lib.
VII. cap. I.* non tam monumenti quam conditorii fori-
bus eundem fuisse advolutum existimat. Et cerre
(inquit) *lapidem, cuius meminit historia Evangelica Matth.
XXVIII. 2. Luc. XXIV. 2*) maxime verosimile est, advolutum
fuisse ori foraminis sive conditorii, in quo quiescebat corpus Do-
mini. Parum intererat cetera omnia claudi, presertim cum
monumentum esset novum, in quo nondum quispiam positus
fuerat. Tale ergo fuit Monumentum Christi τὸ Σωτήριον,
in quod ingressus patebat, tanquam in Cameram ex-
cavatam, (*Marci XVI. 5.* Mulieres ingressæ sunt in mo-
numentum, ipsum autem conditorium, quod unum
erat ex octo vel tredecim illis cavatis foraminibus, in
quo repositum erat sanctissimum Christi corpus, tan-
tum introspecti poterat. Distabat gloriosum Domini
Sepulcrum à monte Calvariae centum & octo pedum
spacio, à monte autem Sion passibus mille, teste *Adri-
chomio in descriptione Jerusalem num. 239.* Ceterum ele-
vatum fuisse in aliquam altitudinem supra terram
quietorium Christi, quidam suspicantur, verum id vi-
ris doctis & antiquitatum Judaicarum peritis non fit
verosimile. Præsertim cum *Cyrillus Hierosolymitanus in
Catechesi 13.* inter Christi ac Regum sepulcra hoc ponat
diferiminis, quod Sepulcrum Domini non fuerit exag-
geratum supra terram, ut solent esse Regum monu-
menta

menta. ἄρα καὶ τῆς τῶν βασιλέων τὰ ὄρη ὑπερῶν χει τῆς γῆς.
h. e. num ut Regum sepulcra supereminet supra terram? quæ
interrogatio negationi æquipollet. Verius igitur esse
existimat *Casaubonus*, rupem in qua monumentum il-
lud fuit excisum, aut nihil aut parum admodum supra
soli superficiem eminuisse, cum & ab *Eusebio* semper
ἀντεγν vocetur, lib. 3. de *Constantino* & *M. Beda*, qui ob
vitæ sanctimoniam morumq; gravitatem venerabilis
cognominatus est, formam Sepulcri Christi his ver-
bis describit in cap. XV. *Marci*: De monumento, inquit,
Domini serunt, qui nostra ætate de Hierosolymis Britanniam venere,
quod domus fuerit rotunda, de subjacente rupe excisa, tanta altitudi-
nis, ut intro consistens homo vix manu extensa culmen possit attingere.
Quæ habet introitum ab Oriente, cui lapis ille magnus advolutus est. In
cujus monumenti parte Aquilonari, sepulcrum ipsum, hoc est, Domini-
ci corporis locus, de eadem petra factus est, septem habens pedes longitu-
dinis, trium vero palmarum mensura cætero pavimento altius eminentis.
Qui videt, locus non desuper, sed à latere meridiano per totum patet, unde
corpus inferebatur. Verum ex hac descriptione Veterem
Sepulcri Domini formam nos posse discernere nemo si-
bi persuadeat. Prima enim speluncæ illius forma ac
facies planè est immutata, idq; ante plurima retrò se-
cula, ut nec hodiernæ nec proximorum seculorum
descriptions veterem formam exhibere judicandæ
sint. Scribit namq; *Eusebius* loco supra citato; Locum
Sepulcri aggestâ terrâ aliisque rebus à paganis fuisse
obrutum, ne ulla extaret ejus memoria. Refert ante al-
legatus *Adrichomius* in descriptione *Jerusalem*, num. 252. à
S. Helena Constantini Magni matre, (cujus multa &
egregia erant per Romanum Imperium opera) hoc in
loco conditam esse basilicam, quæ reliquas totius
Orbis amplitudine atque pulchritudine longè excel-
lueris

lucrit: Nam, inquit, auratis corusca laquearibus & aureis di-
 ves altaribus, marmoreis septuaginta tribus columnis fulcitur: & tam
 resurrectionis quam crucifixionis locum sub uno eodemque tecto compre-
 hendit; quod in sui medio rotundo patet foramine apertum, sub quo in
 inferiori Ecclesiae parte Dominicum consistit sub dio sepulcrum: cui passio-
 nis Christi theatrum, mons Calvaria, tunc viginti octo pedes altus,
 chori loco adhaeret, qui octodecim gradibus, quorum singuli pedem & se-
 missem in altitudine continet, sui accessum praebet. Quocirca in hac Ba-
 siliica sepeliri voluit Godofridus Dux Bullonii, (recuperator Terrae
 Sanctae,) à Christianis primus Hierosolymae Rex, caterisque reges omnes
 post illum. Hæc ille. Sed magnificentissimum illud
 templum à Calipha Sultano Aegyptiaco destructum
 est Anno salutis nostrae 1012. Hodiernam sepulchri
 Domini formam à Bernhardo Bredenbachio, qui anno
 Christi 1483. loca illa sancta adiit & iustravit, descri-
 ptam sic tradit B. Gerhardus in Historia Evangelica
 Passionis Domini cap. XIX. in medio templi sepulcro Dominico su-
 perextructi est petra excisa, quadrata, octo pedes lata, sedecim pedes longa,
 octo pedes alta, marmore candido exterius obducta, versus ortum est janua,
 per quam si quis in petram illam excisam ingrediatur, inveniet parietem in
 duas aequales partes dividentem; in hoc pariete est aliud quoddam ostio-
 lum, per quod in posticam petrae partem ingressus patet, in qua ad dex-
 tram versus septentrionem ostenditur in pariete caverna ex marmore co-
 loris grysei excisa, trium manuum altitudine & octo pedum longitudine,
 pendentibus è sublimi faculis perpetuo igne lucentibus. Vidimus
 mundi Creatoris exiguum, quo clausus fuit, vasculum,
 secedamus in Sanctorum Regum aliorumque sepul-
 crorum secreta. Monumenti familiae Davidicae Re-
 gumque post David, quod Maximo Regum ac divinae
 homini sapientiae Salomoni auctori tribuitur, designa-
 tio prolixa habetur apud Pinedam Lib. VIII. de rebus Salo-
 monis cap. III. p. 772. ex traditione Danielis Barbari Patri-
 archae Aquilejensis, qui cum Jerosolymis locum monu-
 mentorum

Davidis Re-
 gumque post
 David.

mentorū regalium luſtraverat, & deſcriptione *Sebaſtiani Serlii lib. III. de Architectura*, cui ipſummet ædificiū veſtigium ſua manu deſignatum Daniel Barbarus tradiderat. Verba ipſa lubet adſcribere, cum rarò in Studioſorum manus autor iſte incidat: *Sub Præcelſo & marmoreo monte tres omninò cellæ excavatæ diſtinguuntur ſuis veſtigiis, in eodem nativo ſaxo exciſis. In primo ingreſſu, ſeu primâ cellâ quatuor delubra, bina ex utraq; parte, quaſi quatuor reconditoria ſingula hominis capacia cernuntur. In medio, i. e. in ſecunda cella, quæ ampliffima eſt, ſunt delubra octodecim ex alterutra parte novena: teſtudo verò quæ maxima eſt, incumbit quatuor pilis, aut paraſtratis, aut columnis, ex ipſo eodem nativo marmore formatis, & in maxima longitudinis Baſilicæ ſeriem rectâ diſpoſitis, quas alia due minores præcedunt: in ultimâ verò cellâ, quæ magnitudine reſpondet primæ, duo item alia ſunt reconditoria, & regione verò obijcitur figura januæ ſed obſtruſa, qua forte aditus ulterior dabatur. Hoc ipſum quod jam deſcripſit Serlius ſubterraneum ædificiū, veſtibulum tantum fuiſſe ſepulcri Davidis & Salomonis, non ipſum ſepulcrum exiſtimat *Villalpandus in Ezechielem tomo II. parte II. lib. V. diſtinct. 4. capitul. 61.* atque per illam, quæ obſtruſa dicitur porta, patuiſſe fortè aditum ad Davidis ſepulcrum interiūs. *Sed procul dubio, inquit Johannes de Pineda Hiſpalenſis loc. citat: cum Petrus Actor. II. 29. ait de Patriarcha David: Quoniam defunctus eſt, & ſepultus: & ſepulchrum ejus apud nos eſt uſque in hodiernum diem: de monumento loquebatur, non quidem abſcorto & inviſo, ſed quod palàm ab omnibus videri potuiſſet. Niſi fortè dicas loquutum de illo, quod dicebat Joſephus (lib. XVI. Antiq. cap. XI.) in aditu alterius interioris & reconditoris monumenti ab Herode, candido marmore & impendiis ſumptuoſiſſimis extructum, & ſepulcrum Davidis dicebatur, ut quod eſſet alterius interioris & verioris ſepulchri teſtis & index. Nam neq; de illo ſubterraneo & penitus abſtruſo reconditorio**

S

ditorio

Rachelis.

ditorio Salomonis, sed alio externo & sublimi, intelligi posse videtur, quod Dio Cassius in Adriano scribit. Cum Judaeorum cladem & quae illam praenunciaverant prodigia commemorat; Nam Salomonis (inquit) sepulchrū quod illi in supremo cultu & reverentia habebant, sponte & nullo impellente discussū corruit. Cū quo illud facit, quod Hieronymus ait, scribens ad Marcellam, se ad Davidis Mausolæum precari solitum. Hæc Pineda. De Sepulcro Rachelis, uxoris Jacobi Patriarchæ, ita differit in suo Itinerario Benjamin Tudelensis, ut latinè loquere fecit Arias Montanus: *Bethlehem Juda, cui dimidiū ferè miliaris spatio Rachelis sepulcrum proximum est in bivio: estque tumulus constructus lapidibus duodecim, juxta numerum filiorum Jacob, supraque tumulum est testudo quatuor columnis innixa. Porro tumuli lapides Judaeorum illuc pretereuntium nominibus multis & variis incisi sunt.* Genesios XXXV. vers. 20. dicitur; *Erexitq; Jacob titulum, h. e. ut explicat Brocardus, terræ sanctæ Iustrator, part. l. c. 7. §. 56. pyramidem pulchram valdè, in typum monumenti ipsius Rachelis, in cujus basi duodecim disposuit lapides grandes, juxta numerum filiorum ipsius Jacob.* Enimverò, ad eò artificiosum ac grande fuisse opus, quod Jacob extruxit ipse, non facilè crediderim. Neque enim exiguo illo tempore, quo ibi permansisse putatur, excelsum aliquod, aut valdè politum extruere ædificium potuisse videtur, si verò illud posterioribus temporibus magnificentum visum est, fortè ab aliquo de Jacobi posteris id ipsum instauratum & augustius extructum est. Prodigiousum Uxoris Lothi sepulcrum, (liceat ita appellare statuam falis, in quam versa est Uxor Lothi, ob transgressum mandatum divinum Gen. XIX. 20.) adhuc extare perhibetur. Sic enim

Uxoris Loth.

enim

enim supra citatus Benjamin Tudelensis loc. alleg. A mari
(Sodomitico) ad cumulum Salis, in quem Loti uxor con-
versa est, duae leucae sunt. Constat enim adhuc cumulus ille,
qui à gregibus aliquando lambendo imminutus, denuò ad pristi-
nam crescit molem. Elegans hac de re exstat Epigramma
Joh. Lauterbachii.

Quod spectas oculis viator, hoc est

Sepulcrum, nec habet suum cadaver;

Quod spectas oculis viator, hoc est

Cadaver, nec habet suum sepulcrum.

Sepulcrum tamen est, & est cadaver.

Quò possit fieri, rogas; habeto:

Conjuncta facta Loti salis columna.

Monumentum, quod Simon Maccabeus, Parentibus *Simonis*
ac fratribus vitâ functis sibi que ipsi in patria suâ urbe *Maccabei.*
Modin extruxit, describitur I. Maccab. cap. XIII. 27. 28.
Et adificavit Simon sepulcrum patris sui & fratrum suorum adifici-
um altum visu, lapide polito retro & ante. Et statuit septem pyramidas
unam contra unam patri & matri & quatuor fratribus. Et his circum-
posuit columnas magnas: & super columnas arma, ad memoriam eter-
nam: & juxta arma naves sculptas, quae viderentur ab omnibus navi-
gantibus mare. Hujus sepulcri pulchra etiam apud Jose-
phum historiæ scriptorem diligentissimum, lib. XIII. cap.
XI. Antiquit. Judaic. descriptio est, ubi inter cætera ait,
fuisse illud è lapide albo & polito: habuisse porticus
circumcirca & ἑλκε μὲν ἰθὺς, columnas, quæ singulæ
uno tantum lapide constarent. Septem etiam pyra-
midas, quæ, inquit, ad hoc usq; tempus servantur. Et
multò post eum S. Hieronymus libro de locis Hebraicis:
Modin vicus juxta Diospolin, unde fuerunt Machabei, quo-
rum hodieq; ibidem sepulchra monstrantur. De Porsenæ Re-

*Porsenæ Re-
gis Etruriae.*

S 2

Augusti Cæ-
saris.

gis Hetruriæ, in Urbe Clusio, monumento (in cujus
basi quadrata Labyrinthus fuit inextricabilis) videa-
tur. *Plinius libr. XXXVI. cap. 13.* Augusti Cæsaris, princi-
pum omnium optimi, maximi, ac Patris patriæ ob-
clementiam dicti, Mausoleum (sic enim ex admira-
tione monumenti Mausoli, quod paulò post, sepul-
cra magnifico illustria impendio Romani appellare
consueverunt,) quod ipse vivus sibi sexto suo consulatu
extruxerat, teste *Suetonio in vita eius, ad tit. m. Georgius Fa-
bricius in libello de Roma cap. XX.* his verbis describit. In
Mausoleo, (Augusti Cæsaris,) quod exemplo Caria Regis
constructum est, in valle Martia, inter viam Flaminiam & ri-
pam Tiberis, post adem S. Rochi, Moles rotunda ex immensis
aggeribus, marmore olim Lunensi incrustata, cum circumje-
ctis silvis, & amplis ambulationibus. Ad latera positi erant
bini obelisci, quorum unus in via projectus fractusq; jacet.
Habuit plura ostia, & loculorum seriem intra aggerem, quo-
rum adhuc apparent vestigia. Ante molem res gesta Augu-
sti, quod ipse testamento mandaverat, tabulis aeneis incise erant.
Atergo lucus fuit cum porticu. Interior murus reticulato o-
pere variatus, & in mediâ arcâ Augusti tumulus ex niveo mar-
more ferreis cancellis inclusus: in cuius summo simulacrum
ipsius aeneum. Inter tumulum & murum interiorem consistit
populi. Ut autem Augusti sepulcrum in medio stetit, ita lo-
culi cognatorum & amicorum, cum quibus communem esse il-
lam sepulturam voluit, à lateribus in muro effossi erant. Ha-
driani Imper. monumentum, quod juxta Tiberim si-
bi fieri curaverat, ad lapidis jactum à mœnibus abfuis-
se tradit *Procopius de bello Gotthico*, hodiè muris inclu-
sum præsidium præbet Romano Pontifici ac vulgò
Castellum S. Angeli appellatur. In mole ad Tiberim in-
qu it

Hadriani
Imp.

quit saepe laudatus Georgius Fabricius loc: cit. duos ba-
buit ambitus (sepulcrum Hadriani) & duplicem columna-
rum ordinem. Primus ambitus quadratus ex solidis lapidibus
fuit, interior moles oblonga & praalta ex Pario marmore. Ex
hoc duplici ambitu arx nunc est extructa quae Castrum S. Angeli
vocatur. Columnae quae circumpositae fuerunt ad S. Petri Basi-
licam ornandam translatae sunt, & earum loco ad arcis muni-
tionem alius murus circumdatus. Severi Imperatoris Mo-
numentum in hunc modum describit: *Supra Septizoni-
um, inter Palatium & Celium (sepulcrum Severi.) De septe-
na columnarum serie, ex qua assurgebat, tres series adhuc reli-
qua, una alteri superimposita. Integra series illa est, quae Eu-
rum spectat, in cuius prima secundaque parte supersunt columnae
octo, in tertia sex. Intra illas columnas moles ex quadratis
lapidibus assurgit, quae in altum pyramidis aut obelisci more,
magis magisque contrahitur atque acuitur. Opus sane mirum &
magnificum.* Ita ipse. Plura alia Romae magnifice ex-
tructa sepulcra ex Romanis adduci possent antiquita-
tibus, verum cum pleraque sint diruta ac temporis
processu obsoleta reddita, (senium enim etiam saxis,
ut cum Poeta loquar, marmoribusque vel tandem ve-
nit, & his quoque sua sunt funera,) haec est multis re-
tulisse satis sit. Mausoli terrae Cariae Regis sepulcrum *Mausoli Re-
gis Cariae.* memoratissimum, dignatumque numerari inter se-
ptem omnium terrarum spectacula, sumptibus plus-
quam regalibus Halicarnasi extrui iussit Arthemisia, e-
jus uxor, ultra affectionis humanae fidem viri amans,
ut loquitur Gellius lib. X. cap. XIIII. Patere id ait Plinius
N. H. Libro XXXVI. cap. V. ab Austro & Septentrione
sexegenos ternos pedes. Brevius a frontibus, toto
circuitu pedes quadringentes undecim, attolli in al-

Regum
Aegypti.

titudinem XXV. cubitis, cingi columnis XXXVI. Sub-
jungit, Artemisiam Reginam, quæ conservanda ma-
riti memoria causâ id opus extrui jusserat, opere non-
dum absoluto obiisse, Sculptores tamen inde non re-
cessisse nisi opere jam perfecto, id gloria ipsorum ar-
tisque perpetuum monumentum judicantes. In Ae-
gypto juxta Memphim Regiam quondam post Thebas
urbem barbara Pyramidum erant miracula, Regum
sepulcra. Est autem Pyramis, moles quadrata, quæ
flammae instar è lato ad sublimitatem acuminando gra-
cilescit; à quâ figurâ nomen traxisse judicat *Georgius
Fabricius loc. alleg.* Pyramidas hæc Aegyptiacas, *regum
pecunie otiosam ac stultam ostentationem* vocat Plinius lib.
XXXVI cap. XII. Strabo Geogr. lib. XVII. *βαρβαρικὴ
ματαστονία, barbaricum, inanem, vanumq, laborem* Refert
Petr. Bertius in descriptione Aegypti, in summa Pyramide
planitiem esse capacem hominum L. in quâ consistens
peritissimus robustissimusque aliquis sagittarius, te-
lum nunquam ita emittet, ut extra basin pyramidis
cadat, ex quo, inquit, quanta hujus operis vastitas sit,
cogitari potest. Sed *vesana dementia est*, judice Plinio
lib. cit. cap. XIII. *quæsisse gloriam impendio nulli profuturo.*
Sepulcralium harum pyramidum Regum Aegyptio-
rum portentosam magnificentiam describunt præter
*Plinium loc. alleg. Herodotus lib. II Strabo lib. dicto. Diodorus
Siculus lib. II* Idem hic, Græcorum historicorum Cele-
berrimus, Siculus, (quem inter Græcos desisse nuga-
ri, ait *Plinius in præfat. lib. de histor. natur:*) in Bibliothe-
ca sua historicâ, quam vocat, seu Universali totius ferè
Orbis habitati historiâ, libro I. cap. XLVII. XLVIII. &
XLIX. editionis Laur. Rhodomanni, Osymandux Regis

gis Aegyptiaci magnificentissimum sepulcrum prolixè
admodum describit, illudque non modò sumptuum
magnificentiâ, sed artificum etiam industria longè su-
pergressum esse alia sepulcra ait. De tribus verò Py-
ramidibus sub quibus Helenæ, optimæ Adiabenorū *Helena.*
Reginæ ejusque filiorum, Regum Izatæ & Monobazi se-
pulcrum fuit, vide *Josephum* disertissimum ac nobi-
lem Judaicæ gentis Historicum, *Antiq. Judaic. lib. XX.*
cap. II. Eas Hieronymus in Epiraphio Paulæ *Mausoleum*
Helena appellat, tertioque stadio ab urbe Hierosoly-
mitana distitum erat, ut modò laudatus *Josephus l. c.*
refert. *Mubammetus* pseudoprophetæ (qui prodiit & *Mubam-*
sparso detestando dogmate ad seclas colligere cœpit *metis.*
seculo post Christum natum septimo, imperante He-
raclio) sepulcrum neque cœlum neque terram tange-
re à quibusdam perhibetur. Cadaver enim flagitiosi
hujus Impostoris in arcâ ferreâ conditum vi magne-
tis in aëre pendere dicunt in Mecha Arabiæ urbe. *Jo-*
bannes Hugo à Linschoten, Batavus, qui terras illas adiit
An. clō Iō LXXXIII. Itinerarii sui cap. IV. p. 8. *Mecca*, in-
quit, *oppidum, quod in Arabia situm, notum est ex cadavere*
Machometi, id ibi ferreæ cistæ inclusum, subductum à terra
pendet, sub cœlo ex Magnete fabrefacto, magnæ, visitantium
Turcarum & Maurorum religione celebratur.

Et sic sublimi gravis beret in aëre Massa,
Quam nullum vinculum, fulcraque, nulla te-
nent.

Verum Ludovicus Vartomannus, Boloniensis & Pa-
tricius Romanus, qui Anno recuperatæ gratiæ clō Iō III.
& Jo-

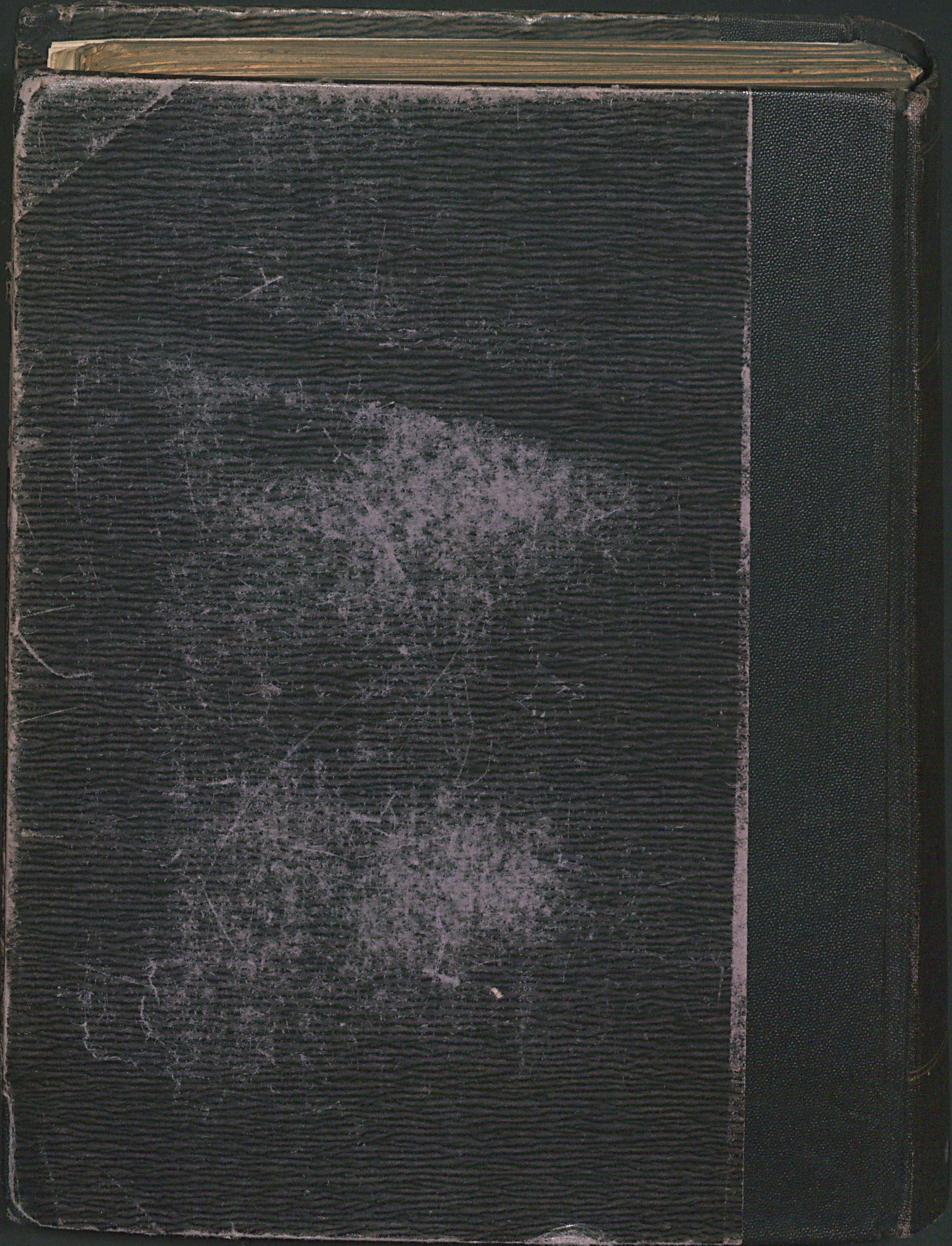
ULB Halle
002 684 632

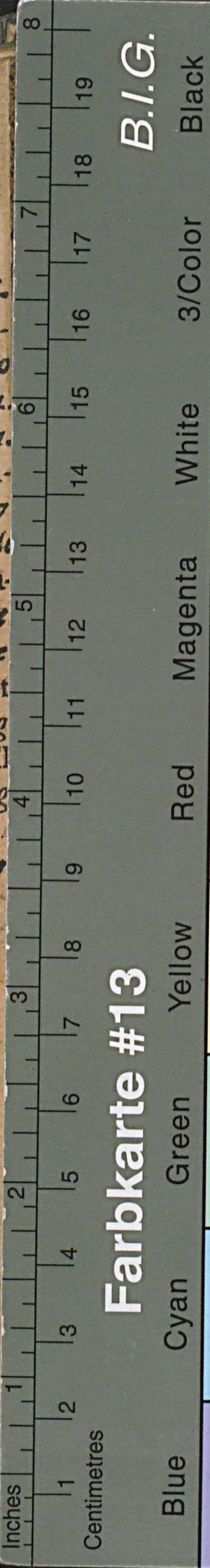
3

V3 17

B.I.G.

Farbkarte #13

1648 M M

CULTURA

TERUM.

five

QUIS RITIBUS SE-
CHRALIBUS

m, Græcorum,
& Christianorum
TATIO SEXTA.

Quam
O. M. A.
PRÆSIDE
DR. QVENSTEDT.
CULT. PHILOSOPH.
DJUNCTO,

ce disquisitioni sistit
US CLUEVERUS,
stadiensis Holsatus.
diem 1 Novembr.

ITTEBERGÆ
s Wendt ANNO MDC XLVIII.

